

**ІНТЕРДИСЦИПЛІНАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ ЗА МОДЕЛЛЮ
LIBERAL ARTS AND SCIENCES ЯК СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
КЛАСИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Право на освіту, на творчу діяльність, так само як і право на працю, належать до основних конституційних соціальних, економічних та культурних прав людини. Реалізація права на працю залежить від можливості здобуття якісної освіти і професійної підготовки. З огляду на це лібералізація освіти дасть змогу людині виграти в процесі еволюції суспільства, гнучко пристосовуючись до економічних та соціальних змін у суспільстві.

Стаття 53 Конституція України передбачає можливість реалізації громадянами України права на освіту, встановлює гарантії з боку держави доступності і безоплатності, зокрема вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах; розвитку професійно-технічної, вищої і післядипломної освіти, різних форм навчання; дає право громадянам безоплатно здобути вищу освіту в державних і комунальних навчальних закладах на конкурсній основі тощо.

Статтею 54 Конституції України громадянам гарантується свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості, держава зобов'язана сприяти розвитку науки, встановленню наукових зв'язків України зі світовим співтовариством [1].

Новий Закон України «Про вищу освіту» [2], на відміну від скасованого Закону № 2984-III від 17.01.2002 р., передбачає:

- автономію вищого навчального закладу, що означає самостійність, незалежність і відповідальність вищого навчального закладу у прийнятті рішень стосовно розвитку академічних свобод, організації освітнього процесу, наукових досліджень, внутрішнього управління, економічної та іншої діяльності, самостійного добору і розстановки кадрів у межах, встановлених цим із законом (ст. 1 та ін. закону);

- дає особам, які навчаються у вищих навчальних закладах, не тільки право вибору форми навчання під час вступу до вищого навчального закладу, а й право вибору навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та ро-

бочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти. При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти, за погодженням з керівником відповідного факультету чи підрозділу.

Таким чином можна вважати, що засади побудови викладання за принципами Liberal Arts and Sciences існують вже сьогодні.

Liberal Arts and Sciences — освітня програма за моделлю вільних мистецтв та наук. Сучасна освіта за такою моделлю є системою вищої освіти, що покликана виховувати у студентах бажання та здібності навчатися, критично мислити та вміло висловлювати свою думку, а також виховувати громадян, які спроможні стати активними учасниками демократичного суспільства.

Водночас новий закон, запроваджуючи багато нововведень, безпосередньо не передбачає академічної свободи у викладанні, як це передбачено в законах про вищу освіту багатьох країн Європи, які прийнято з огляду на вимоги статті 13 Хартії основних прав Європейського Союзу, якою проголошено свободу художньої творчості та науково-дослідної діяльності, зокрема й необхідність дотримання свободи викладання у вищому навчальному закладі [3]. Хоча потреба у цьому є.

В Україні навчальний процес за принципом Liberal Arts Education побудовано в інноватора у вищій освіті — Національному університеті «Києво-Могилянська академія» (далі — НаУКМА), що дозволяє випускникам мати не лише набір знань, а й набір компетенцій, котрі дозволяють бути гнучким і краще пристосованим до глобалізованого і мінливого ринку праці. Liberal Arts є засадничим принципом функціонування університету, який не можна ставити під сумнів або зазіхати на нього за будь-яких умов [4], через традиційний для Києво-Могилянської академії механізм Liberal Arts Education, який дозволяє самостійно обирати навчальні курси, сертифікатні програми, формуючи свою, можливо, унікальну спеціалізацію [5].

З огляду на можливості системи вищої освіти за моделлю Liberal Arts and Sciences бути плацдармом адаптації людини до характеру роботи в різних сферах життєдіяльності вона визна-

на у світі і запроваджена до освітніх програм, до системи вищої освіти багатьох країн.

Інтердисциплінарне навчання загалом — це сполучення компетенцій та знань з двох та більше галузей знань в загальній програмі. Інтердисциплінарність трактують у вужчому і ширшому значеннях:

а) підхід, що має справу з предметом, який виходить за межі дисципліни, проте її мета залишається в рамках дисциплінарного дослідження і полягає в перенесенні методів з однієї дисципліни в іншу;

б) підхід, що об'єднує методи різних галузей, модифікуючи їх чи створюючи новий метод для вивчення предмета, який виходить за межі однієї дисципліни.

Використання досвіду провідних вищих навчальних закладів світу має полегшити процес запровадження освітньої моделі свободи вільних мистецтв і наук шляхом створення інтердисциплінарного факультету на базі багатогалузевого (класичного) університету в Україні. Його необхідність зумовлюється:

- нечіткістю мотивації частини абітурієнтів при виборі майбутньої спеціальності;
- відсутністю спеціалістів з широким спектром знань, гнучкістю та критичністю мислення;
- зацікавленістю у формуванні нового освітнього середовища, де гуманітарні, природничі та математичні науки є частиною однієї системи ліберальної (вільної) освіти;
- необхідністю впровадження інтердисциплінарних підходів при побудові навчального плану (зокрема злиття та укрупнення курсів), зменшення суворості при складанні освітніх програм, що домінує у системі вищої освіти України;
- залежністю між університетською освітою та перспективами працевлаштування;
- потребами у переформатуванні освітніх програм з огляду на еволюцію суспільства, соціальний прогрес, у прилаштуванні освіти до перманентних змін в економічних відносинах країни для ефективної зміни спеціальності випускників вищих навчальних закладів.

Створення інтердисциплінарного факультету — структурного підрозділу класичного університету, дозволить задовольнити

потреби молоді у сучасній вищій освіті, суспільні потреби сьогодення в підготовці спеціалістів з широким спектром знань та гнучкістю мислення, що спроможні вирішувати нестандартні задачі.

Література

1. Конституція України [Електронний ресурс] : Закон України від 28.06.1996 р., із змін., внес. згідно із Законами України: за станом на 21.02.2014 р. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> — Назва з екрана.
2. Про вищу освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 01.07.2014 р. із змін., внес. згідно із Законами України за станом на 05.07.2015. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> — Назва з екрана.
3. Хартия основных прав Европейского Союза [Електронний ресурс] : Международный документ от 07.12.2000 г. — Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_524 — Назва з екрана.
4. Мелешевич А. А. Концептуальні засади стратегічного розвитку НаУКМА [Електронний ресурс] / Національний університет «Кієво-Могилянська академія». — Режим доступу: <http://www.ukma.edu.ua/index.php/component/content/article/179-vybory/kandydaty/1476-meleshevych-andrii-anatoliiovych> — Назва з екрана.
5. Голуб О. Найкраща освіта — через науку [Електронний ресурс] / Національний університет «Кієво-Могилянська академія». — Режим доступу : <http://www.ukma.edu.ua/index.php/news/1884-dekan-fakultetu-pryrodneychikh-nauk-oleksandr-holub-naikrashcha-osvita-cherez-nauku> — Назва з екрана.